

به نام خدا

وزارت آموزش و پرورش
معاونت پرورشی و تربیت بدنی

وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
معاونت سلامت

آئین نامه استقرار و نگهداری سیستم مدیریت سلامت در مدارس و رتبه‌بندی و اعطای ستاره به مدارس کشور

بر اساس بند ۲ ماده ۱ قانون تشکیلات و وظایف وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و تبصره بند (۱۳) ماده (۱۰) قانون اهداف و وظایف وزارت آموزش و پرورش مصوب ۱۳۶۶ و آئین نامه مربوطه به منظور نیل به اهداف ارتقای سلامت در مدارس کشور آئین نامه استقرار و نگهداری سیستم مدیریت سلامت مدارس و رتبه‌بندی و اعطای ستاره به مدارس کشور براساس ضوابط ذیل ارائه می‌گردد:

فصل اول: تعاریف

خط مشی:

بیانیه اعلام شده توسط وزارتخانه‌های آموزش و پرورش و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و مدارس راجع به مقاصد و اصول کلی در رابطه با عملکرد کلی ایمنی، سلامت و محیط‌زیست مدارس که چارچوبی برای اقدام و تعیین اهداف کلان می‌باشد.

کمیته راهبری:

کمیته‌ای مرکب از مدیران ارشد جهت سیاستگذاری و راهبری سیستم

خطر:

موقعیت یا منبع بالقوه ایجاد خسارت و یا بیماری، تخریب اموال، تخریب محیط و یا ترکیبی از آنها

مستندات (مدارک):

اطلاعات و سوابق مکتوب مربوط به موضوعات خاص

عدم انطباق:

برآورده نشدن یک الزام یا خواسته

انطباق:

برآورده شدن یک الزام یا خواسته

فرآیند:

مجموعه فعالیت‌های مرتبط با هم یا متعامل که ورودی‌ها را به خروجی تبدیل می‌کند.

ممیزی سیستم:

فرآیند نظام یافته (سیستماتیک)، مستقل و مدون برای یافتن و ارزیابی شواهد به طور عینی به منظور تعیین اینکه آیا سیستم مدیریت سلامت مدرسه با معیارهای تعیین شده انطباق دارد یا نه و اعلام نتایج این فرآیند به مدیریت.

فصل دوم: ساختار**ماده ۱:**

به منظور اجرای نمودن طرح، کمیته‌هایی در سطوح مختلف به شرح ذیل تشکیل یا فعال خواهد شد:

- ۱ - کمیته راهبری ستاد
- ۲ - کمیته راهبری استان
- ۳ - کمیته راهبری شهرستان
- ۴ - کمیته راهبری مدارس (شورای مدارس)

ماده ۲:

اعضاء کمیته راهبری ستاد به شرح ذیل تعیین می‌گردد:

- ۱ - معاون سلامت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
- ۲ - معاون پرورشی و تربیت بدنی وزارت آموزش و پرورش
- ۳ - رئیس سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس کشور
- ۴ - رئیس مرکز سلامت محیط و کار وزارت بهداشت
- ۵ - مدیر کل دفتر سلامت خانواده و جمعیت وزارت بهداشت
- ۶ - مدیر کل دفتر سلامت و پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی وزارت آموزش و پرورش
- ۷ - مدیر کل دفتر فنی سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس کشور
- ۸ - کارشناسان ذیربط (از طرف هریک از مدیران بند ۴، ۵، ۶ و ۷ یک کارشناس منتخب) نمایندگان مدیران ارشد دو وزارتخانه در اجرای سیستم نیز می‌باشند که ابلاغ مربوط به آنها به پیشنهاد مدیر کل مربوطه و رئیس کمیته راهبری ستاد صادر خواهد شد.
- ۹ - یک نفر مشاور با انتخاب مرکز سلامت محیط و کار وزارت بهداشت (انتخابی)

تبصره ۱:

رئیس کمیته معاون سلامت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی می‌باشد.

تبصره ۲:

دبیر کمیته رئیس مرکز سلامت محیط و کار وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی بوده و

دبیرخانه مرکز سلامت محیط و کار می باشد.

تبصره ۳:

سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس کشور و وزارت آموزش و پرورش مسئول رفع نواقص و عدم انطباقهای ایمنی و سلامت مدارس که در ممیزیهای داخلی و خارجی مشخص می شوند، هستند و دفتر سلامت و پیشگیری از آسیبهای اجتماعی وزارت آموزش و پرورش مسئول پیگیری تا رفع کامل نواقص ایمنی و سلامت در مدارس می باشد.

تبصره ۴:

در مدارس غیردولتی و غیرانتفاعی مسئول رفع نواقص ایمنی و سلامت، مدیر مدرسه بوده و مسئول پیگیری نیز دفتر سلامت و پیشگیری از آسیب های اجتماعی وزارت آموزش و پرورش است.

تبصره ۵:

نماینده خیرین مدرسه ساز، مدیر کل پشتیبانی وزارت آموزش و پرورش، مدیر کل دفتر مدارس غیرانتفاعی و یا افرادی دیگر به نمایندگی از دفاتر و سازمانهای مرتبط بر حسب صلاحدید کمیته راهبری ستاد می توانند به جلسه دعوت شوند.

تبصره ۶:

ابلاغ اعضای کمیته راهبری ستاد توسط رئیس کمیته و معاون پرورشی و تربیت بدنی وزارت آموزش و پرورش صادر خواهد شد.

تبصره ۷:

کلیه صورتجلسات کمیته راهبری ستاد بایستی براساس فرمت درج شده در ضمیمه ۷ باشد.

ماده ۳:

اعضاء کمیته راهبری استان به شرح ذیل تعیین می گردد:

- ۱ - معاون بهداشتی دانشگاه/ دانشکده علوم پزشکی
- ۲ - معاون پرورشی و تربیت بدنی آموزش و پرورش استان
- ۳ - معاون اداره کل نوسازی مدارس استان
- ۴ - کارشناس مسئول سلامت و پیشگیری استان (آموزش و پرورش)
- ۵ - کارشناس مسئول بهداشت حرفه ای معاونت بهداشتی دانشگاه/دانشکده علوم پزشکی
- ۶ - کارشناس مسئول بهداشت محیط معاونت بهداشتی دانشگاه/دانشکده علوم پزشکی
- ۷ - کارشناس مسئول سلامت مدارس معاونت بهداشتی دانشگاه/دانشکده علوم پزشکی

تبصره ۱:

رئیس کمیته معاون بهداشتی دانشگاه علوم پزشکی و دبیر کمیته کارشناس مسئول بهداشت حرفه ای و کارشناس مسئول بهداشت محیط بصورت گردشی هر ساله خواهند بود. دانشگاه می باشد.

تبصره ۲:

کارشناس مسئول سلامت مدارس مسئول هماهنگی و پیگیری امور مربوطه مابین وزارت بهداشت و وزارت آموزش و پرورش می باشد.

تبصره ۳:

ابلاغ اعضای کمیته راهبری استان توسط رئیس کمیته و رئیس سازمان آموزش و پرورش و ابلاغ رئیس کمیته نیز از طرف رئیس دانشگاه علوم پزشکی صادر خواهد شد.

تبصره ۴:

کلیه صورتجلسات کمیته راهبری استان بایستی براساس فرمت درج شده در ضمیمه ۷ باشد.

ماده ۴:**اعضاء کمیته راهبری شهرستان به شرح ذیل تعیین می گردد:**

- ۱ - رئیس مرکز بهداشت شهرستان
- ۲ - رئیس اداره آموزش و پرورش شهرستان
- ۳ - کارشناس مسئول بهداشت حرفه ای مرکز بهداشت شهرستان
- ۴ - کارشناس مسئول بهداشت محیط مرکز بهداشت شهرستان
- ۵ - کارشناس مسئول سلامت مدارس مرکز بهداشت شهرستان
- ۶ - کارشناس سلامت و پیشگیری منطقه / شهرستان / ناحیه آموزش و پرورش

تبصره ۱:

در مراکز بهداشت شهرستانی که کارشناس بهداشت حرفه ای و کارشناس بهداشت محیط یک نفر می باشد، شرکت و عضویت کارشناس مربوطه کافی است.

تبصره ۲:

رئیس کمیته رئیس مرکز بهداشت شهرستان می باشد.

تبصره ۳:

دبیر کمیته کارشناس مسئول بهداشت حرفه ای و بهداشت محیط مرکز بهداشت شهرستان بصورت گروهی سالانه می باشند.

تبصره ۴:

ابلاغ اعضای کمیته راهبری شهرستان توسط رئیس کمیته و رئیس آموزش و پرورش شهرستان و ابلاغ رئیس کمیته توسط معاون بهداشتی دانشگاه صادر خواهد شد.

تبصره ۵:

کلیه صورتجلسات کمیته راهبری شهرستان بایستی براساس فرمت درج شده در ضمیمه ۷ باشد.

ماده ۵:

اعضاء کمیته راهبری مدارس همان اعضای شورای مدرسه می‌باشند.

تبصره ۱:

حضور مربی بهداشت یا رابط بهداشت در شورای مذکور الزامی است.

تبصره ۲:

در دوره ابتدایی می‌توان از بهداشتیاران محیط زیست سال چهارم و پنجم به عنوان رابطین بهداشت استفاده نمود.

تبصره ۳:

رئیس کمیته راهبری مدارس، مدیرمدرسه و دبیر کمیته رابط بهداشتی یامستول بهداشتی مدرسه می‌باشد.

تبصره ۴:

ابلاغ رئیس کمیته راهبری مدارس در تهران و شهرهای بزرگ توسط رئیس آموزش و پرورش منطقه و در شهرستانهای کوچک توسط رئیس آموزش و پرورش شهرستان صادر و ابلاغ اعضای کمیته راهبری مدارس و تیم ممیزی داخلی توسط مدیر مدرسه صادر می‌گردد.

تبصره ۵:

صورتجلسات شورای مدرسه که تحت عنوان کمیته راهبری مدرسه تشکیل می‌شود بایستی تحت عنوان «کمیته راهبری مدرسه» بوده و به عنوان سوابق نگهداری گردد، فرمت مربوطه در ضمیمه ۷ آورده شده است.

تبصره ۶:

کلیه صورتجلسات کمیته راهبری مدرسه بایستی بر اساس فرمت درج شده در ضمیمه ۷ باشد.

فصل سوم: شرح وظایف

ماده ۶:

کمیته‌های راهبری ستاد، استان، شهرستان و مدارس با تعداد نصف بعلاوه یک نفر تشکیل می‌گردد و بایستی حتماً رئیس و دبیر کمیته‌ها حضور داشته باشند.

ماده ۷:

شرح وظایف کمیته راهبری ستاد به شرح ذیل تعیین می‌گردد:

- ۱- تدوین و بازنگری خط مشی مشترک وزارتین بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و آموزش و پرورش و تصویب آن.
- ۲- تعهد به انجام فعالیت‌های مرتبط با طرح‌ریزی و استقرار و نگهداری سیستم مدیریت سلامت

مدارس

- ۳ - اعلام گزارشات کلی به مقامات، مسئولین و دستگاه‌های ذیربط
- ۴ - تشکیل دبیرخانه، انجام مکاتبات و گزارشات لازم، هماهنگی و تشکیل جلسات بصورت سالیانه و فوق العاده

تبصره ۱:

- پیگیری اجرای برنامه در سطح کشور در جلسات داخلی دبیرخانه که بر حسب نیاز تشکیل می‌گردد، انجام می‌شود.
- ۵ - طرح‌ریزی جهت استقرار و نگهداری سیستم مدیریت سلامت مدارس بر اساس گزارش نیازسنجی‌های مربوطه در سراسر کشور و ابلاغ برنامه‌های تأیید شده به کمیته‌های راهبری استان
- ۶ - فازبندی برنامه‌ها و طرح‌های قابل اجرای در قالب سیستم مدیریت سلامت مدارس
- ۷ - تهیه دستورالعملها و ضوابط مورد نیاز و ارسال آن به کمیته‌های راهبری استان
- ۸ - برنامه‌ریزی آموزشی و در صورت لزوم اجرای آموزش‌های مورد نیاز، دوره‌های آموزشی و همایش‌های مربوطه برای گروه‌های هدف و تدوین مواد آموزشی مورد نیاز با مشارکت کمیته‌های راهبری استانی و شهرستانی و مدارس
- ۹ - نظارت و کمک در اجرای دوره‌های آموزشی برگزار شده توسط کمیته‌های راهبری استان و شهرستان
- ۱۰ - همکاری و کمک به کمیته‌های راهبری استان و شهرستان و سایر کمیته‌های ذیربط جهت اجرای بهینه استقرار و نگهداری سیستم مدیریت سلامت در مدارس کشور
- ۱۱ - هدایت، نظارت، پایش و ارزشیابی از روند اجرای برنامه در سطح کشور
- ۱۲ - پیگیری اجرای آموزش‌ها به ممیزان خارجی و داخلی در سطح استان و شهرستان به جهت اجرای ممیزی‌های مربوطه و تعیین مدارس دارای صلاحیت اخذ رتبه و ستاره

تبصره ۲:

- اعضای تیم ممیزی و نحوه ممیزی داخلی و خارجی، در دستورالعمل‌های مربوطه آورده شده است.
- ۱۳ - تدوین چک لیست‌های مورد نیاز برای ممیزی سیستم و خود ارزیابی‌ها
- ۱۴ - برنامه‌ریزی و اجرای بازنگری‌های دوره‌ای از سیستم‌های استقرار یافته و تهیه گزارش‌های مربوطه
- ۱۵ - تشکیل جلسات بازنگری سیستم مدیریت سلامت مدارس
- ۱۶ - سایر اموری که بر حسب مورد در رابطه با استقرار و نگهداری سیستم مدیریت سلامت مدارس مورد نیاز خواهد بود.

ماده ۱:

شرح وظایف کمیته راهبری استان به قرار ذیل تعیین می‌گردد:

- ۱ - برنامه‌ریزی جهت نیازسنجی آموزشی در مدارس اجرای طرح و ارائه گزارش‌های لازم به دبیرخانه کمیته راهبری ستاد
- ۲ - اخذ سیاستها، برنامه‌ها، دستورالعمل‌ها و ضوابط، چک لیستها، از دبیرخانه کمیته راهبری ستاد، در

- ۳- رابطه با سیستم مدیریت سلامت مدارس و ابلاغ به دبیرخانه کمیته راهبری شهرستان.
- ۴- اخذ نقطه نظرات و بازخوردها و گزارشات از کمیته راهبری شهرستان و تکمیل و ارائه پیشنهادات و پیگیری انجام شده به صورت ارسال گزارش عملکرد بطور منظم به دبیرخانه کمیته راهبری ستاد.
- ۵- نظارت بر حسن اجرای سیاستها و برنامه‌های مصوب ستاد و روند استقرار سیستم مدیریت سلامت در مدارس تحت پوشش و ارسال گزارشات منظم و سیستماتیک به دبیرخانه کمیته راهبری ستاد
- ۶- نظارت، پایش، ارزشیابی و ممیزی‌های برنامه‌ریزی شده
- ۷- برگزاری دوره‌ها، سمینارها و کلاس‌های آموزشی مورد نیاز در راستای اجرای بهینه استقرار و نگهداری سیستم مدیریت سلامت در مدارس کشور و تهیه، تدوین و تنظیم مواد آموزشی مورد نیاز.
- ۸- آموزش به ممیزان داخلی در سطح شهرستان و مدرسه مطابق برنامه پیش بینی شده در طرح
- ۹- اخذ گزارشات مربوطه به نتایج ممیزی خارجی و رتبه‌بندی و ستاره‌های مدارس و اعلام نتایج به دبیرخانه کمیته راهبری ستاد
- ۱۰- مطرح نمودن مشکلات ایمنی، سلامت و محیط زیست مدارس بر اساس نتایج گزارشات در شورای بهداشت استان و پیگیری رفع آنها
- ۱۱- همکاری و پیگیری رفع نواقص مشاهده شده در مدارس از طریق اداره کل نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس استان
- ۱۲- انجام سایر امور که برحسب مورد از طرف دبیرخانه کمیته راهبری ستاد اعلام می‌گردد.

ماده ۹:

شرح وظایف کمیته راهبری شهرستان

- ۱- برنامه‌ریزی جهت ارزیابی اولیه بهداشت محیط و بهداشت حرفه ای، ایمنی و محیط زیست مدارس طبق فرمت اعلام شده و ارائه گزارشات لازم به کمیته راهبری استان
- ۲- اخذ سیاستها و برنامه‌ها، دستورالعمل‌ها، ضوابط، چک لیستها، از کمیته راهبری استان در رابطه با سیستم مدیریت سلامت مدارس و ابلاغ به کمیته راهبری مدارس و ارائه پیشنهادات و پیگیری‌های لازم و ارسال گزارش بطور منظم به کمیته راهبری استان.
- ۳- نظارت بر حسن اجرای سیاستها و برنامه‌های مصوب در مدارس تحت پوشش و چگونگی استقرار صحیح سیستم مدیریت سلامت در مدارس و ارسال گزارشات منظم و سیستماتیک به کمیته راهبری استان
- ۴- مشارکت فعال و همکاری در نظارت، پایش، ارزشیابی و ممیزی‌های برنامه‌ریزی شده توسط کمیته راهبری ستاد
- ۵- مشارکت و برگزاری دوره‌ها، سمینارها و کلاسها و آموزش مورد نیاز در راستای برنامه‌های ابلاغ شده و تهیه و تدوین و تنظیم مواد آموزشی مورد نیاز
- ۶- تشکیل تیم ممیزی خارجی بر اساس دستورالعمل مربوطه و آموزش به آنها
- ۷- آموزش به ممیزان داخلی و خود ارزیاب‌ها در سطح مدارس
- ۸- ارائه مشاوره‌های فنی به مدارس تحت پوشش جهت استقرار و نگهداری سیستم مدیریت سلامت

در مدارس و کنترل عوامل زیان آور سلامت در مدارس از طریق مشاورین فنی بهداشت حرفه ای و بهداشت محیط

۱۰ - برنامه ریزی جهت انجام ممیزیهای خارجی از مدارس تحت پوشش و جمع بندی و اعلام رتبه و ستاره های نهایی مدارس تحت پوشش به کمیته راهبری استان

۱۱ - مطرح نمودن مشکلات ایمنی، سلامت و محیط زیست مدارس بر اساس نتایج گزارشات در شورای بهداشت شهرستان و پیگیری جهت رفع آنها

۱۲ - همکاری، هماهنگی و پیگیری رفع نواقص مشاهده شده در مدارس از طریق اداره کل نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس

۱۳ - انجام ساینراموری که بر حسب مورد از طرف کمیته راهبری استان اعلام میگردد.

ماده ۱۰:

شرح وظایف کمیته راهبری مدارس (شورای مدرسه) به صورت ذیل تعیین می گردد:

۱ - اخذ سیاستها و استراتژی های استقرار و نگهداری سیستم مدیریت سلامت مدرسه از کمیته راهبری شهرستان

۲ - تشکیل منظم و ماهانه جلسات کمیته راهبری مدرسه و پیگیری مصوبات جلسات

۳ - تعیین نماینده مدیریت مدرسه در اجرا و نگهداری سیستم مدیریت سلامت مدرسه

۴ - برنامه ریزی جهت برگزاری دوره های توجیهی و آموزشی مورد نیاز جهت اعضا کمیته و دانش آموزان، اولیاء و معلمان در راستای سیاستها و استراتژی های اخذ شده

۵ - تدوین نظامنامه مربوط به سیستم مدیریت سلامت در مدرسه ذیربط در قالب خط مشی کمیته راهبری ستاد شامل تعیین خط مشی مدرسه، تعیین مستندات لازم و روش های اجرایی

۶ - استقرار و نگهداری سیستم مدیریت سلامت در مدرسه و پیگیری امور و ارائه گزارش پیشرفت کار توسط نماینده مدیریت مدرسه در استقرار و نگهداری سیستم مدیریت سلامت در مدرسه

۷ - تهیه و اجرای برنامه زمان بندی برای نیل به استقرار و نگهداری سیستم مدیریت سلامت مدرسه

۸ - تهیه چک لیست ارزیابی مشکلات ایمنی، سلامت و محیط زیست مدرسه زیر نظر مشاور فنی منتخب از طرف کمیته راهبری شهرستان

تبصره ۱:

اخذ مشاوره در مدارس غیر دولتی و غیر انتفاعی بایستی از طریق خرید خدمت از شرکت ها و یا مؤسسات دارای مجوز مرتبط با هماهنگی با اداره آموزش و پرورش و مرکز بهداشت شهرستان مربوطه انجام پذیرد.

۹ - تعیین ممیزان داخلی در مدرسه بر اساس دستورالعمل مربوطه و برنامه ریزی و اجرای ممیزی با توجه به چک لیست های مصوب مربوطه و انجام ارزیابی ریسک معضلات سلامت، ایمنی و تعیین پیامدهای زیست محیطی فعالیت های مدرسه زیر نظر مشاور فنی

۱۰ - صدور ابلاغیه های اعضای کمیته راهبری مدرسه، نماینده مدیر مدرسه در استقرار و نگهداری سیستم مدیریت سلامت در مدرسه و ممیزان داخلی مدرسه توسط مدیر مدرسه و نگهداری سوابق آنها

۱۱ - جمع آوری و نگهداری و به روز آوری الزامات قانونی و سایر مقررات مربوطه از طریق کمیته راهبری شه

رستان

- ۱۲ - ایجاد واحد کنترل اسناد سیستم مدیریت سلامت مدرسه جهت نگهداری سوابق، اسناد و مدارک مربوطه
- ۱۳ - ارائه گزارش پیشرفت کار به کمیته راهبری شهرستان و پیگیری رفع نیازهای مورد نیاز سیستم مدیریت سلامت در مدارس
- ۱۴ - تشکیل جلسات بصورت ماهیانه و فوق العاده
- ۱۵ - تشکیل جلسات بازنگری مدیریت بطور سالیانه جهت نگهداری سیستم مدیریت سلامت و انجام اقدامات بهبود مستمر
- ۱۶ - همکاری با ممیزان خارجی در انجام فرآیند ممیزی خارجی
- ۱۷ - همکاری و پیگیری رفع نواقص مشاهده شده در مدرسه از طریق اداره کل نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس
- ۱۸ - انجام سایر امور محوله در ارتباط با اجرای برنامه

تبصره ۲:

کارشناس مسئول بهداشت مدارس دانشگاه و مرکز بهداشت در ستاد استان و شهرستان مسئولیت پیگیری طرح مشکلات ایمنی، سلامت و محیط زیست مدارس در شورای سلامت استان و شهرستان و مصوبات مربوطه را خواهد داشت.

تبصره ۳:

کلیه امور فوق لازم است زیر نظر مشاور فنی منتخب (بهداشت حرفه‌ای و بهداشت محیط) و تأیید شده کمیته راهبری شهرستان انجام پذیرد.

تبصره ۴:

مشاوره‌های فنی برای مدارس غیردولتی و غیرانتفاعی از طریق خرید خدمت مدرسه از بخش خصوصی (بهداشت حرفه‌ای و بهداشت محیط) دارای مجوز از وزارت بهداشت خواهد بود.

* این آئین نامه سلامت معاون بر سه فصل و ۱۰ ماده و ۲۷ تبصره در تاریخ ۱۳۸۷/۷/۲۵ به تصویب نهایی کمیته راهبری ستاد رسیده و مفاد آن توسط مسئولین و مجریان ذیربط لازم الاجرا می‌باشد.

ویرایش سوم - ۱۳۸۷/۷/۳۰